

ХРОНІКА КУЛЬТУРНОГО ЖИТТЯ УКРАЇНИ у серпні 2022 року

(оглядова довідка за інтернет-ресурсами,
матеріалами преси, інтернету та неопублікованими документами)

День Державного прапора України та День Незалежності України відзначено на державному рівні без масових заходів. 23 серпня у Києві та інших населених пунктах, закордонних дипломатичних установах і військових частинах проведено урочисті церемонії підняття Державного прапора України. 24 серпня мешканці українських міст вшанували полеглих героїв хвилиною мовчання. На столичному Хрещатику влаштовано виставку знищеної військової техніки окупантів, а надвечір цього дня монумент «Батьківщина-Мати» й інші знакові місця було підсвічено синьо-жовтими кольорами.

До Дня Державного прапора у столичному Національному музеї історії України представлено колекцію стягів періоду кінця ХХ – початку ХХІ століття. Серед 16 раритетів експозиції «Прапори Незалежності» – стяг, який підняли у 1990 році біля Київської міської адміністрації, прапор України, що вперше замайорів над Антарктидою, знамено з Донецького аеропорту з підписами українських кіборгів.

До 31-ї річниці Незалежності України Національний музей історії України у Другій світовій війні презентував нову креативну виставку «Батьківщина-мати. Переозначення». Проєкт про трансформацію образу монумента в свідомості українського суспільства зібрав популярні роботи інтернет-користувачів: меми, арти, колажі, натхненні меседжем «Батьківщина-мати – символ незламності України». Нові образи скульптури показано технічними засобами на стінах рavelінної Нижньої Московської брами ХVІІІ ст. Печерської фортеці. Офіційним саундтреком інсталяції стала пісня «Меч» гурту *Sera Sheer* на слова О. Щербакової, доповнена кліпом А. Бірюкова в стилі аніме. Дизайнер проєкту – А. Лошов.

На Контрактовій площі в столиці було розгорнуто фотовиставку «Кожен із нас – воїн», спільний проєкт Сил територіальної оборони Збройних сил України та Українського інституту національної пам'яті до Дня Незалежності України. Банерна експозиція містила світлини бійців і розповіді про національний спротив українців. Крім того, Національний музей Революції Гідності та громадський рух «Чесно» представили на Контрактовій площі виставку «Інфо-

спротив» про креативність українців на інформаційному фронті (приклади бордів, графіті, листівок, марок тощо).

З нагоди свята президент В. Зеленський відзначив державних нагород публічних осіб, діячів культури, а також працівників ЗМІ. Серед них: волонтери В. Дейнега та С. Притула (орден «За заслуги» II ступеня), військовий кореспондент А. Цапленко (орден «За мужність» II ступеня), артистка-вокалістка Національної філармонії України Я. Руденко (орден Княгині Ольги II ступеня). Почесні звання отримали: артистка драми Національного академічного драматичного театру імені Івана Франка В. Зіневич («Заслужений артист України»), проєкторка Національної музичної академії України імені П. І. Чайковського А. Скорик («Заслужений діяч мистецтв України»), викладач кафедри Львівської національної академії мистецтв Ю. Смолянський («Заслужений художник України»).

Відзнакою глави держави «Національна легенда України» за визначні особисті заслуги у становленні незалежності України і зміцненні її державності, захисті Вітчизни та служінні українському народові нагороджено дев'ятьох українців, зокрема, посмертно – співака А. Солов'яненка та народну художницю М. Примаченко.

Вшанування пам'яті

До 150-річчя від дня народження української оперної співачки Соломії Крушельницької у Тернополі презентовано Міжнародний мистецький проєкт «Соломія». Започаткувало його подружжя з Києва Ю. Юров та Н. Бабієнко у 2016 році. Відтоді виставку експоновано у Національній опері України в Києві, Львівській національній опері, Луцькому художньому музеї, а також в Італії й Австрії. 10 серпня у Тернопільському обласному художньому музеї голос національної зірки став пісенним тлом для понад двадцяти робіт сучасних українських художників, серед яких – М. Гуйда, К. Могилевський, О. Ольхов, подружжя П. Титенко й О. Яковенко. Автори відтворили на картинах образ С. Крушельницької, видатних постатей, з якими вона працювала та спілкувалась, мальовничі куточки України та Італії, пов'язані з нею. Художню експозицію доповнено також інформаційними банерами від Музично-меморіального музею Соломії Крушельницької у Львові та особистими речами оперної співачки з фондової збірки Тернопільського обласного краєзнавчого музею.

11 серпня у Музеї видатних діячів української культури в Києві відбувся вечір пам'яті громадського діяча, популяризатора творчості І. Франка – Роланда-Олександра Франка. З нагоди перших роковин від дня його смерті представлено збірку спогадів та відкрито нову експозицію «Роланд Франко: онук Камењара». Захід організовано Міжнародним фондом Івана Франка разом із Музеєм видатних діячів української культури та Державним історико-культурним заповідником «Нагуєвичі».

27 серпня до дня народження актора театру і кіно Богдана Ступки у столичному кінотеатрі «Жовтень» було презентовано книгу С. Тримбача «Богдан Ступка. Метаморфози» (видавництво «Дух і Літера»), розгорнуто ви-

ставку графічних малюнків С. Якутовича «Ступка» та продемонстровано фільм Ю. Ілленка «Молитва за гетьмана Мазепу. Нова версія» з Б. Ступкою у головній ролі.

29 серпня у Київському академічному театрі українського фольклору «Берегиня» пройшов творчий вечір, присвячений 90-річчю українського режисера-аніматора Давида Черкаського. Віддати шану метру на захід завітали н. х. України Р. Сахалтуєв, актор, письменник і режисер В. Андрієнко, письменник і телеведучий Д. Чекалкин, письменник і композитор В. Каденко, письменник і кінематографіст В. Тупчій та чимало інших друзів і колег митця. Організатор вечора – видавництво «Саміт-Книга».

Медіа

20 серпня у Львові громадська організація «Львівський медіафорум» разом із ТЦ *Victoria Gardens* організували виставку «Сміливі свідчити» про важливість роботи журналістів і незалежних редакцій у час війни. У наглядових матеріалах експозиції зібрано історії М. Чернова та Є. Малолетки з Маріуполя, редакції *The Kyiv Independent*, видання «Суспільне.Донбас» та «Суспільне.Херсон» тощо. Тематично проєкт розділено на дві мультимедійні платформи: аудіостенд, створений у співпраці з медіа «The Ukrainians» (свідчення журналістів), та тест «*Keep calm and don't panic*. Яка ваша роль у харчовому ланцюжку інформації», реалізований разом із «Детектор медіа» (світлини Д. Козацького, розповідь про режисера-документаліста М. Кведаравічюса).

Благодійність

22 серпня Міністерство культури та інформаційної політики України разом із телеком-оператором *Vodafone Україна* презентували проєкт «Збережіть українську культуру», в межах якого створено спеціальний рахунок для збору коштів на відновлення зруйнованих окупантами об'єктів культурної спадщини України. Долучитися до ініціативи та зробити благодійний внесок можна на спеціально створеному сайті. Загалом кошти буде спрямовано на охорону, евакуацію, консервацію, реставрацію та відбудову культурних цінностей, підтримку діяльності закладів культури та мистецтва, що постраждали внаслідок бойових дій.

Міжнародна контент-платформа *Depositphotos*, музей *Meta History: Museum of War* і Міністерство культури та інформаційної політики України запустили проєкт «Відродження», покликаний допомогти у відновленні зруйнованих культурних пам'яток. На платформі музею *Meta Histor* представлено 38 унікальних благодійних *NFT*-творів, створених сімома українськими митцями. На *NFT*-картинах – творчі концепції реконструкції Донецького академічного обласного драматичного театру в Маріуполі, Будинку органної та камерної музики у Дніпрі, Центрального будинку культури в Ірпені на Київщині та багатьох інших. Зібрані кошти від продажу робіт буде перераховано на криптогаманець Міністерства культури та інформаційної політики України.

10 серпня в Україні розпочато благодійну кампанію *#WeAreUkraine* для допомоги постраждалим від війни дітям і жінкам. У продаж запущено *NFT*-колекцію «*WeAreUkraine*», яка нараховує 14850 цифрових художніх репродукцій історичних пам'яток і визначних місць України. Придбати цифрові предмети можна протягом шести місяців на *NFT*-маркетплейсі *OpenSea*. Отримані кошти буде розподілено між фондами *Save the Children* і *Women for Women International*. Однією з амбасадорок проекту стала співачка Джамала. Українські народні пісні в її виконанні також представлено в колекції у форматі *NFT*-відеозаписів.

5 серпня у МВЦ «Музей історії міста Києва» відбувся благодійний аукціон «Добра справа» на підтримку постраждалих від російської агресії мешканців Маріуполя та Кременчука. На продаж було виставлено роботи українських художників Г. Атаян, Д. Бідношея, Ю. Гончаренка, В. Іваніва, В. Зарецького, А. Мурашко, Б. Рапопорта, В. Шерешевського, С. Шишка й інших, а також лоти від відомих українців. Організаторами аукціону виступили БФ «Дороги життя» та народний депутат України В. Неклюдов.

6 та 7 серпня у Києві на майданчику *Keller* музичні промогрупи *POLYGON*, *SVYST*, *GRVGRV* провели благодійний фестиваль вуличної культури «Брудний пес», покликаний допомогти військовим, людям, які постраждали через повномасштабну війну, а також безпритульним тваринам. У заході взяли участь українські художники, брейкденсери, хіп-хопери, діджеї, музиканти, тату-майстри.

7 серпня у столичному Цетрі сучасної культури *Closer* пройшов благодійний мініфестиваль української музики «Співаниця» на підтримку ЗСУ та вимушених переселенців. Фестиваль поєднав автентичну традиційну пісню та сучасне експериментальне звучання. У виконанні українських артистів – співачки *Alina Pash*, сопілкаря Д. Мазуряка, рок-гурту *The Unsleping*, фольклористів «ЩукаРиба» та колективу «Циферблат» можна було почути обрядові пісні, репфольк, рок, хіп-хоп, електронний джем.

27 серпня на території київської Стрічкоткацької фабрики вже втретє організовано благодійний фестиваль сучасної музики та візуального мистецтва «На часі». Насичена програма включала концерти, перформанси, та *DJ*-сети на дев'яти сценах, а також дискусії, присвячені українській культурі та її ролі у становленні незалежності держави. Благодійні внески відвідувачів отримає фонд ГО «Стрічкоткацька фабрика», який допомагає культурним діячам.

Цього ж дня у Києві в просторі «Цегла» гості Благодійного історичного фестивалю *Legio Historica 7* мали можливість послухати лекції на такі теми, як агресія Росії, культурна дипломатія в СРСР, історичні блоги на *YouTube* тощо. Виручені кошти буде спрямовано на підтримку мешканців тимчасово окупованої Херсонщини.

12–14 серпня у столичній галереї «D12» відбулася благодійна виставка фотографій Д. Козацького «Небачена Азовсталь». У межах події С. Жадан виступив зі своїми віршами, а гурт «ТНМК» і діджейка Д. Коломієць провели му-

зичний вечір на підтримку бійців полку «Азов». Захід реалізовано Благодійним фондом Сергія Притули разом із *TNT Agency* та *ARTLIVE*.

16–18 серпня Міжнародний БФ «Центр реабілітації» організував у *Fairmont Grand Hotel* у Києві фотовиставку «Очі України». Мета – показати світу наслідки російського вторгнення в Україну, про які промовисто свідчать світлини з Бучі, Ірпеня, Харкова, Бородянки й інших міст. На зібрані з благодійного аукціону кошти буде придбано мобільні рефрижератори для ЗСУ.

20–27 серпня у столиці в просторі *Universal Studio* пройшла благодійна виставка, яка поєднала дві експозиції, присвячені реаліям війни: «*UWar. Ми переможемо!*» (роботи фотокореспондентів С. Коровайного, С. Нужненко, М. Тимченка, Дмитра Ларіна, В. Носача, В. Ратинського й інших) та «Сенс Життя» (картини А. Кулагіна та О. Кондрацької). Усі виручені кошти організатори спрямували на допомогу ЗСУ.

Український ПЕН запустив у Києві серію культурних подій «Інтелектуальні вечори у просторі ПЕН» на підтримку волонтерських ініціатив. 10 серпня відбувся перший захід проєкту – лекція письменника Т. Лютого «Сковорода: філософ у часи імперської експансії». Благодійні внески відвідувачів перераховано Фонду «Повернись живим».

21 серпня у Львові компанія *BIGSHOW Agency* та Благодійний фонд «Фундація Духовного Відродження» відкрили сезон концертів у Митрополичих садах на підтримку ЗСУ. Цього дня вітчизняні джазові музиканти зіграли спеціальну програму «Джаз нескорених. Український та світовий». Почесною гостею події стала С. Чубай, яка виконала пісні на слова легендарних українських поетів. Протягом місяця відбулися також концерти просто неба: «Хіти української естради» у виконанні оркестру Національного драматичного театру ім. М. Заньковецької, «Я з України» за участі В. Винника та гурту «Мері», «Світові хіти» у виконанні оркестру під керівництвом Б. Мочурада (солісти – І. Нечипоренко та К. Царенко).

14–16 серпня у Львові на території *FESTrepublic* відбувся благодійний захід «Мистецтво наближає перемогу», покликаний мобілізувати суспільство навколо культурного фронту. З метою допомоги українській армії проведено благодійну виставку-продаж робіт від понад сімдесяти художників з України, Австрії та Польщі. Гості мали можливість відвідати творчі зустрічі з митцями, серед яких – Л. Скоп, Д. Метелін, М. Скоп, В. Косів, Ю. Шивала та К. Юзв'юк.

18 серпня Музей мистецтв у Кропивницькому організував благодійний мистецький аукціон на підтримку ЗСУ «Разом до перемоги». На заході було представлено 68 лотів: картини художників та дітей-волонтерів, декоративні вироби, патріотичні марки, листівки.

9 серпня в Ужгороді у Закарпатському обласному художньому музеї імені Йосипа Бокшая представлено благодійну виставку «Мистецтво перемоги». Загалом експозицію склали близько 200 творів сучасних українських митців, зокрема, Ф. Семана, І. Марчука, Ю. Герца, Ю. Химича, Т. Голембієвської та інших. 80 картин із власної колекції надав ініціатор акції, очільник

Малої академії наук України С. Довгий. Усі зібрані кошти буде спрямовано на підтримку армії та створення Музею науки в Ужгороді.

22 серпня у Музеї мистецтв Прикарпаття в Івано-Франківську презентовано картини та скульптури українських митців, які беруть участь у проєкті «Україна: від війни до миру». Організатором заходу виступив БФ «Український реконструкційний фонд», покликаний підтримувати вимушених переселенців. До акції долучилися автори з різних регіонів – А. Шабунін, В. Сандюк, Б. Кузів, В. Дувірак, Б. Бринський, О. Кузів, В. Семчук, С. Герасименко, А. Мельник, О. Деренько.

Цього ж дня в Івано-Франківську в мистецькому просторі «Підземний перехід Вагабундо» відбувся благодійний показ гастрольної вистави «Вона Війна» харківського театру «Публіцист» у колаборації з львівським театром «Варта». В основу сценарію покладено реальні історії українських жінок під час війни. Автор проєкту – режисер К. Васюков. Виставу також мали можливість подивитися мешканці Львова, Луцька, Одеси, Дніпра, Ужгорода та Києва. Усі кошти від продажу квитків перераховано на лікування захисника «Азовсталі» Г. Стрижка.

На благодійний аукціон, який проходить у соцмережах режисера Н. Алієва, А. Лукич виставив оригінальний сценарій свого фільму «Мої думки тихі». Разом із сценарієм переможець отримає унікальні розкадрування та неопубліковані артматеріали до стрічки. Зібрані кошти буде перераховано на допомогу благодійному фонду «Мистецький український рух» та на потреби ЗСУ.

Благодійні ініціативи реалізовано також в межах таких культурних подій, як: мистецький проєкт «Бій за Україну» від режисера Р. Держипільського (Івано-Франківський національний академічний обласний український музично-драматичний театр ім. І. Франка); концерт «Ми з України» (Івано-Франківська обласна філармонія); концерт «Whith love for Ukraine» (Гарнізонний храм святих апостолів Петра і Павла у Львові); мистецький проєкт «Пейзажна лірика Костя Степанюка» (Рівненський обласний краєзнавчий музей разом із БО «Фонд Руєвит»); фотовиставка «333» від київського артдуєту «Вони разом» (Дім української культури у Житомирі) та інші.

Мистецькі проєкти

5–7 серпня у Національному заповіднику «Софія Київська» пройшов п'ятий фестиваль високого мистецтва *Bouquet Kyiv Stage*. Цього року його тема – «Заради життя». Фестиваль складався з музичної, виставкової, екскурсійної та кінопрограми. Традиційні дискусійні панелі під ясенем було присвячено темі війни й культури. У Хлібні пролунали камерні концерти академічної музики: скрипалька Б. Півненко та піаністка А. Хмара презентували програму «Присвячення»; піаніст Є. Громов та скрипаль І. Завгородній виконали твори до ювілеїв Й. Гайдна, В. Сильвестрова та Є. Станковича; О. Шадріна-Личак та П. Прокопенко подарували можливість почути два клавесини. У просторі Софійського собору Леся і Галина Тельнюк представили співану поезію з молитовною складовою (пісні на тексти Т. Шевченка, Б.-І. Антонича, В. Стуса, О. Забужко,

С. Жадана та К. Войтили). Національний ансамбль солістів «Київська камера-та» презентував твори українських композиторів, зокрема, відбулася світова прем'єра композиції «Душа» В. Польової. Колектив Ансамблю класичної музики імені Бориса Лятошинського виступив із концертом духовної музики українських класиків і сучасних авторів (І. Небесного, М. Дилецького, М. Леонтовича, М. Лисенка, Є. Станковича та ін.). У Золотих воротах відвідувачі мали змогу почути джазову співачку О. Чернишову з гуртом *Root Fruit Combo*, «Колискові» від Н. Шукаєвої, проєкт електронної музики «Відбудова» А. Дегтярьова та авторські композиції джазового гітариста М. Менделенка. Візуальну програму фестивалю було представлено фотоекспозиціями: «Війна» О. Гляделова, «Заради Життя» Є. Ключко, та «Воїни Світу – Воїни Світла» від Дому «Майстер Клас». У межах «Кінобукету» відбулася презентація документального циклу «Культура vs війна» про кіномитців, які служать у ЗСУ. Перші два документальні фільми-новели присвячено кінооператору С. Михальчуку та режисеру А. Сеїтаблаєву (режисер К. Тарасов).

29 та 30 серпня у столичному просторі *INVERIA* благодійна організація «Мистецький український рух» організувала культурно-освітній інтенсив «ГовориТи», присвячений кінотеатральній індустрії. У програмі – вистави, майстер-класи та воркшопи, лекції та творчі зустрічі з митцями, показ короткометражного фільму «На своїй землі» О. Кірієнка та інтерактивна експозиція «Після 24» про проєкти, реалізовані попри війну. У заході взяли участь: режисери Національного академічного драматичного театру ім. І. Франка І. Уривський і Д. Петросян, директор-художній керівник Івано-Франківського академічного обласного музично-драматичного театру ім. І. Франка Р. Держипільський, директор Херсонського обласного музично-драматичного театру ім. М. Куліша, організатор фестивалю «Мельпомена Таврії» О. Книга. Про свої кінороботи розповіли К. Горностаї, М. Латик, Н. Алієв, А. Євдокимова та інші.

Театр

5–6 серпня у Львові у центрі сучасного мистецтва *Jam Factory Art Center* пройшла прем'єра документальної вистави «Кого чути у справі Бейліса?», створеної в межах міжнародного проєкту *Face to Faith* за підтримки програми Креативна Європа. Задум реалізовано режисером Д. Левицьким, драматургінею Л. Берездецькою, композиторкою М. Ключко та ін. Усі виручені кошти з продажу квитків буде спрямовано на підтримку програми «Митці у війні».

20 серпня Сумський національний театр ім. М. С. Щепкіна представив прем'єру драми Д. Макміллана «Легені». Також 14 серпня свою першу виставу після релокації через війну показав на щепкінській сцені Луганський обласний академічний український музично-драматичний театр. Актори презентували дебютну постановку цього року – «Хто я?» за п'єсою сучасного німецького драматурга М. Маєнбурга «Бридкий».

25 серпня Миколаївський академічний художній драматичний театр відкрив 100-й сезон у новій невеличкій залі на 35 місць «Сцена в укритті». Глядачі побачили театралізовану концертну програму «Україна переможе!» у постано-

вці режисера В. Мозгового. Авторкою сценарію виступила акторка театру М. Васильєва.

Музика

Від 28 липня до 7 серпня у Львівській національній філармонії імені Мирослава Скорика тривав VII Міжнародний фестиваль літньої пори *Pizzicato e Cantabile*. Його засновницею та директоркою незмінно виступає органістка О. Мацелюх. Подія об'єднала найкращих музикантів з України, Польщі та Франції. Загалом відбулося дев'ять концертів фортепіанної, органної, гітарної, вокальної, струнної музики різних країн та епох. Музику доповнили авторські поезії композиторів і художні картини від О. Куц, що творилися в реальному часі. Зокрема на сцені Концертного залу ім. С. Людкевича пролунали події «Gloria domini», «Ференц Ліст: Мандрівка до Львова» та «Le quattro stagioni», на яких можна було почути гру постійних учасників фестивалю О. Мацелюх, І. Мацелюха, М. Макаревич, С. Позднишевої, М. Лаби, О. Стрілецької. Дебютним на фестивалі став виступ Брас-ансамблю Луганської обласної філармонії («Американські історії») та Струнного ансамблю Івано-Франківської обласної філармонії («Quattro corde»). Київський гітарист А. Остапенко запропонував слухачам колоритну сольну програму «Idalgo con Guitarra» з іспанською, латиноамериканською, французькою та італійською музикою. У виконанні ансамблю тріо тромбонів (Л. Ліщук, О. Хохлов, І. Шаповалов) та органістки С. Позднишевої у події «Nosanna» прозвучали твори епохи барокових майстрів, композиторів XIX–XX століть та сучасного українського композитора В. Назарова.

9–14 серпня у Львові пройшов XIX Міжнародний фестиваль давньої музики, що отримав назву «На вістрі часу». Цього року подія відбулася під егідою проекту «Україна – 2022. Музи не мовчать», започаткованого Львівською національною філармонією імені Мирослава Скорика після початку повномасштабного російського вторгнення в Україну. Виручені кошти від продажу квитків буде спрямовано на потреби ЗСУ, а благодійні пожертви з онлайн-переглядів – на підтримку музикантів, які залишаються в Україні. Впродовж п'яти концертних днів представлено шість програм із творів українського та європейського Середньовіччя, Ренесансу й бароко. На фестивалі виступили українські музиканти та гурти, а також іноземні учасники з Польщі, Німеччини, Франції. Зокрема концерт-відкриття «Дума-Україна» озвучено виконавцем на стародавніх інструментах Т. Компаніченком. Пролунали українські старовинні канти, лицарські пісні та пісні з рукописних збірників XVII–XVIII століть.

15–28 серпня відбувся також IX Міжнародний фестиваль «Музика в старому Львові», організований Львівською національною філармонією імені Мирослава Скорика. Основна концепція фестивалю в межах партнерської співпраці з фестивалем «Музика в старому Кракові» – представлення Львова як міста з особливим архітектурно-історичним ландшафтом, пам'ятками європейської культури та історії, традиціями, інтерактивними ідеями та креативними реаліями. Цього року форум стартував із концерту камерної української музики «Дотик Янгола» від українських музикантів – скрипальки Б. Півненко, піаністки

О. Яремчук та віолончеліста і композитора З. Алмаші. У Концертному залі ім. С. Людкевича із сольними програмами виступили київський флейтист Ю. Шутко та харківський органіст С. Калінін. Свій авторський проєкт «На часі» презентував київський баритон С. Бадрак, який разом із львівським піаністом М. Драганом виконав вокальні твори М. Лисенка, Л. Дичко та В. Сильвестрова. Крім того, в Архикатедральному соборі Святого Юра дав концерт Академічний симфонічний оркестр Луганської обласної філармонії. А на завершення події Академічний камерний оркестр «Harmonia Mobile» з Івано-Франківська запропонував слухачам програму «Adagio без війни», яка об'єднала музику понад чотирьох століть – Й. Баха, А. Вівальді та сучасного композитора А. Бучинського.

Візуальні мистецтва

21 серпня у Києві під Аркою Свободи українського народу в межах всеукраїнської комунікаційної кампанії «Разом ми – Європа» відкрито однойменну виставку, де представлено самотутній погляд українських художниць-ілюстраторок на війну та допомогу ЄС Україні.

Київський національний музей мистецтв імені Богдана та Варвари Ханенків ініціював представлення проєктів українських митців, першим з яких став художник і скульптор О. Калашнік. 11 серпня у залах азійської експозиції було розгорнуто виставку серії його робіт «Солдатики: вторгнення», презентовану напередодні повномасштабного російського вторгнення в харківському центрі сучасного мистецтва «ЄрміловЦентр».

18 серпня у столичному Музеї української діаспори стартував артпроєкт «Фортеця. Мистецькі мури Києва». В експозиції зібрано живопис і графіку сучасних митців, створені у перші місяці російської агресії у київських майстернях і сховищах. Серед них: абстракції О. Дубовика, «тахікардіальний» цикл О. Придуралової, акварелі І. Ярового, ікона Ю. Вакуленка, гравюри М. Хімча та ін.

У столичних музеях й інших мистецьких просторах відкрито також виставки: «Залізне небо» – близько 100 картин на тему війни українських художників Н. Білика, М. Гончаренко, Ю. Денисенкова, А. Дудченка, А. Логова, Є. Примаченка, Ю. Сивирини, В. Сидоренка, А. Сидоренка, О. Тістола, М. Цоя, А. Яковенка; «Синергія» – цикли робіт П. Бевзи: «Сапсани», «Міріадні структури», «Теодозії» (Національний музей «Київська картинна галерея»); «Рік тривоги» – картини київських художників О. Петрової, О. Придуралової, В. Шерешевського, створені у воєнний час (Національний музей Тараса Шевченка); «Лици свободи» – твори понад 40 авторів, зокрема, Л. Медвідя, О. Лозинського, Д. Гордіци, С. Радкевича, які демонструють поєднання сакрального мистецтва та військової доблесті (галерея «Хлібня» Національного заповідника «Софія Київська»); «Україна непереможна» – живопис і графіка харківських художників, серед яких: В. Ковтун, О. Мороз, С. Качин, Є. Єгоров (Національний заповідник «Києво-Печерська лавра»); «Краса висока та нетлінна» – живопис київської художниці Л. Вершак (Музей Шолом-Алейхема, філія «Музею історії

міста Києва»); «День Перемоги» – плакати українського художника А. Єрмоленка та польського графіка В. Коркуця, створені митцями у відповідь на російське вторгнення в Україну (Головна алея Меморіалу Національного музею історії України у Другій світовій війні»); «2014–2022» – серія картин про історію українського спротиву одеського художника Г. Ізмайловського (Галерея протестного мистецтва, Музей Революції гідності); «Передчуття» – живопис і графіка О. Дубовика, зокрема, нова серія «Фантоми»; «Сплав» – бронзові скульптури Н. Білика (Національний центр «Український дім»); «Інші частини в наступному кварталі», присвячена темі ландшафту – твори К. Бучацької, К. Лібкінд, А. Саєнка, А. Рачинського, А. Сагайдаковського, Я. Футимського («The Naked Room»); «Сміливість. Зроблено в Україні» в межах міжнародної рекламної кампанії *brave.ua* – роботи 25 молодих українських художників, зокрема, Ю. Беляєвої, А. Логова, Р. Михайлова, М. Фенечкіна, *Sestry Feldman*, С. Западні та інших («Avangarden Gallery»); «Гіпоглікемія» – живопис і скульптури Р. Лужецького (галерея сучасного мистецтва «Білий Світ»); «Злиття» – картини С. Токаревої («Щербенко Артцентр»); «Зупинка Буча» – серія картин І. Прокоф'єва («Триптих-арт»); «Gamlet/Maslov: Wartime Kharkiv Essentials» – авторські ескізи стрітартів Г. Зінківського та фотографії О. Маслова про воєнний Харків («Squat17B»); «ХИМОРОДНЕ» – колекція авторських ляльок, персонажів українського вертепу, київської художниці І. Кужом (Мистецький салон Київського академічного театру «Колесо»).

10 серпня артцентр Павла Гудімова «Я Галерея» презентував два виставкові проєкти: «Повна кімната» у Києві – цикли картин Ю. Денисенкова на тему пам'яті (застілля і вторгнення), та «Гопакує Чорнобай» у Львові – добірка робіт про війну Д. Молдованова.

На площі біля київської станції метро «Арсенальна» встановлено новий артоб'єкт – великі металево-дзеркальні краплини, що символізують єдність Києва та Харкова. Проєкт «Єднання» втілено харківською майстернею *Metalstyle*.

24 серпня до 300-річчя від дня народження Г. Сковороди у Галереї мистецтв Кам'янець-Подільського державного історичного музею-заповідника, що на Хмельниччині, відкрито виставку творчого доробку учасників крос-мистецького проєкту «Сродні». В експозиції представлено художню фотографію, живопис, графіку, гравюри у техніці суха голка, мецо-тинто, офорти, вузлові ляльки, витинанки, вишивку соломкою та квілт, художню кераміку, традиційні дівочі вінки та колекцію автентичного текстилю. Свої роботи презентували художники та художниці Б. Негода, С. Луць, К. Чугуєва, О. Фльорчук, В. Павлович, майстриня Н. Свиридюк, творча родина Лашко та інші митці. В межах проєкту проведено круглий стіл на тему «У пошуках національної ідентичності».

4 серпня у Хмельницькому музеї-студії фотомистецтва розгорнуто експозицію VIII Міжнародного конкурсу репортерської фотографії «LifePressPhoto, 2022». На виставці можна побачити 53 роботи фотографів із 25-ти країн світу, відзначені нагородами. Міжнародне журі обирало переможців конкурсу за номінаціями «Війна. Світ проти війни в Україні», «Гарячі новини», «Повсякденне

життя», «Люди в новинах, портрет», «Спорт», «Природа, навколишнє середовище». Найкращою авторкою визнано львів'янку Г. Ткачук, яка отримала 16 дипломів та 6 нагород. Поза конкурсом демонструвалися унікальні світлини з «Азовсталі» Д. Козацького.

У містах країни розгорнуто також виставки: «Давайте залишимо це на кращі часи» – фотографії Р. Бордуна, зокрема створені на деокупованих українських територіях (Львівський муніципальний мистецький центр); «Про різне» – нові картини О. Білобран (львівська галерея «Зелена канапа»); «Заповіт Патріарха Йосифа Сліпого в іконографії» – дев'ять робіт Р. Василика, на яких відображено найважливіші віхи життя і діяльності Патріарха Йосифа Сліпого (галерея сучасного сакрального мистецтва *Iconart* у Львові); «Живопис, гобелен» – художній текстиль і станковий живопис О. Курдибахи (Тернопільський обласний художній музей); «Руйнація» – картини та скульптури львівських художників Віктора та Наталії Проданчуків; «Історія параду» – роботи А. Зелінського й О. Тістола (Музей сучасного українського мистецтва Корсаків у Луцьку); «Квіти життя» – картини чернігівського художника В. Наталушка (Одеський Будинок-музей імені М. К. Реріха в Одесі); «Схід. Рівень свободи» – понад пів сотні робіт художників із Донеччини – С. Садчикова, Т. Дудки, С. Захарова, Р. Мініна та інших (Хмельницький обласний художній музей); «Мальовнича Ворохта» – пейзажі харківського художника С. Грічанка (Косівський музей народного мистецтва та побуту Гуцульщини на Івано-Франківщині); «Єдина Україна» – роботи майстрині петриківського розпису М. Масловської з Дніпра (Дубенський замок на Рівненщині); «Україна. Шлях до перемоги» – понад пів сотні фоторобіт володарів Гранпрі різних років Міжнародного фотоконкурсу газети «День», а також сучасні світлини С. Нужненка, М. Тимченка, А. Гром та Д. Козацького (краєзнавчий музей «Дрогобиччина» на Львівщині); «Закарпаття і війна. Фотохроніки» – світлини С. Гудака, С. Денисенка, Н. Боднар, Я. Немеша та А. Федика (Мукачівський Палац культури і мистецтв на Закарпатті).

23 серпня «Укрзалізниця» разом із агенцією *Gres Todorchuk* запустила «Потяг до перемоги». Кожен із семи тематичних вагонів, розписаних українськими митцями, присвячено тимчасово окупованим територіям України. Основою для сюжетів стали подвиги українців, які чинять опір російським військам. Інсталяції створили художники з різних міст – А. Присяжнюк, С. Туркіневич, Д. Касянюк, Р. Синенко, А. Коник, М. Кільдеров.

В Ужгороді відкрито чергову мініскульптуру «Закарпатські чемпіони». Автор атракції Р. Мурник присвятив її місцевій команді з американського футболу «Ужгородські лісоруби».

Музейна, архівна справа. Охорона культурної спадщини

18 серпня за підтримки Міністерства культури та інформаційної політики України у столичному Національному музеї Тараса Шевченка презентовано мистецький проєкт «І на оновленій землі...», присвячений проблемі втрачених під час повномасштабної війни культурних цінностей. Проєкт склали дві авто-

номні експозиції, розміщені в окремих локаціях музею. «Виставка родини Верес» представила роботи творчої династії мисткинь-ткаль Пособчук-Верес (Обуховичі Київської області) із колекцій Національного музею Тараса Шевченка, Національного музею українського народного декоративного мистецтва та Вишгородського історико-культурного заповідника. Експозиція «В ім'я життя», яку сформовано зі світлин Т. Самойленко та О. Хроменко, візуалізує наслідки бойових дій, знищені пам'ятки та культурні об'єкти Іванківської селищної громади на Київщині.

23 серпня у Скарбниці Національного музею історії України в Києві відкрито виставку старожитностей «Збережено в Україні». До квітня 2023 року відвідувачі мають можливість побачити понад 500 безцінних артефактів різних історичних періодів, знайдених на території України, серед яких – ювелірні, бронзові й керамічні шедеври, предмети побуту та релігійних культів скіфів і греків. Деякі експонати на час війни представлено копіями, зокрема легендарна скіфська Пектораль з кургану Товста Могила.

2 серпня Національний музей «Київська картинна галерея» презентував ілюстрації Сальвадора Далі до поеми Данте Аліг'єрі «Божественна комедія». Пів сотні малюнків живописця доповнено тематичними інсталяціями та відеорядом. Проєкт реалізовано разом із галереєю «Artarea» та Благодійним фондом підтримки культури та мистецтв.

У будівлі Київського річкового вокзалу відреставровано панно 1961 року. Декоративні твори художників-монументалістів Е. Коткова, І. Литовченка та В. Ламаха відновлено реставраторами Антоном і Данилом Гурініми за фінансової підтримки Американського університету.

За підтримки Міністерства культури та інформаційної політики України на платформі журналу «ELLE Україна» стартував проєкт «Нематеріальна культурна спадщина. Від сивої давнини до сьогодення». Він дає змогу глибше пізнати українську культуру через яскраву мозаїку традицій, смаків, ремесел із Національного переліку елементів нематеріальної культурної спадщини України. Перший випуск проєкту розповідає читачам про давні традиції писанки, секрети розпису української порцеляни, соломоплетіння та лозоплетіння, а також яворівську забавку.

9 серпня у Рівному пройшов перший Всеукраїнський форум «Нематеріальна культурна спадщина Полісся: виклики щодо збереження національних цінностей та народних надбань». Захід транслювався на платформі *Zoom*. У ньому взяли участь представники Українського центру культурних досліджень, ГО «Центр розвитку „Демократія через культуру”», науковці та носії регіональних елементів нематеріальної культурної спадщини. В межах форуму відбулася, зокрема, презентація візуалізованого й оцифрованого доробку літнього циклу пісень Рівненського Полісся, а також таких унікальних цікавинок краю, як давня техніка виготовлення дудки-викрутки, серпанкове ткацтво, поліська геометрична вишивка, тисячолітній обряд «Водіння Куста» та чимало іншого.

14 серпня у Музеї Митрополита Андрея Шептицького у Львові представлено проєкт «Митрополит Ігор. 70 років життєвого шляху». Серед експонатів –

світлина знакових подій із життя владики, ікони та картини зі зображенням Митрополита Ігоря, документи та нагороди, а також подарунки від добровольців.

12 серпня в Історико-краєзнавчому музеї у Винниках на Львівщині розгорнуто виставку художнього текстилю «Михайло Білас: Гобелени». Її склали гобелени н. х. України М. Біласа з мистецької колекції Національного музею народного мистецтва Гуцульщини та Покуття імені Йосафата Кобринського в Коломиї.

23 серпня відкрито експозицію живопису «Україна Володимира Патики» (Державний меморіальний музей Михайла Грушевського у Львові), а також виставку графіки Н. Хасевича «(Не) паперовий солдат. (Not) o paper soldier» (Рівненський обласний краєзнавчий музей).

22 вересня Чернівецький краєзнавчий музей представив для огляду колекцію ексклюзивних експонатів, подарованих закладу колекціонером із Буковини М. Джуряком. Серед них – «Напрестольне Євангеліє» в металевому окладі 1900 року, оригінальні ілюстрації до Біблії французького художника Г. Доре, церковні книги XIX–XX століть, «Кобзар» Т. Шевченка, виданий у 1886 році. Загалом М. Джуряк передав музею близько чотирьох тисяч цінних книг і церковних речей.

12 серпня у Музеї книги та друкарства міста Острога, що на Рівненщині, презентовано мультимедійну копію Острозької Біблії, розробки української студії *3Dsbook*. Наразі відвідувачі можуть погортати аркуші електронної книги та дізнатися історію створення найцікавішого музейного експоната.

Кіномистецтво.

6 серпня в Україні стартував Національний тур «Кіно заради Перемоги!». Проект реалізується за ініціативи Офісу Президента України, Державного агентства України з питань кіно, Асоціації «Дивись українське!» та за підтримки фонду «МХП – Громаді» та компанії «Делойт». У серпні тур охопив десять областей – Тернопільську, Житомирську, Київську, Чернівецьку, Черкаську, Івано-Франківську, Рівненську, Вінницьку, Закарпатську та Хмельницьку. Більш як 70 кінопоказів відбулось у локаціях, де зазвичай немає можливості дивитися фільми на великому екрані (військові частини, громади без кінотеатрів). Програму склали сучасні українські картини, зокрема, такі як «Вітер зі Сходу» К. Степанкової, «Захар Беркут» А. Сеїтаблаєва та Д. Вінна, «Пригоди S Миколая» С. Горова, «Чорний ворон» Т. Ткаченка, допрем'єрний показ стрічки «Я працюю на цвинтарі» О. Тараненка. Серед амбасадорів кінотуру – А. Роговцева, Б. Бенюк, А. Сеїтаблаєв, О. Тритенко, І. Вітовська та інші митці.

Громадська організація *Brand Ukraine* у співпраці з Міністерством закордонних справ України запустила для широкої аудиторії (у тому числі міжнародної) серіал «Міста свободи» (*Cities of Freedom*) про зруйновані війною українські міста. Короткі документальні відеоролики показують Маріуполь, Харків, Херсон, Чернігів, Бучу та Ірпінь такими, якими вони були до російського вторгнення, розповідають про їхню історію, унікальні характери та ситуацію сього-

дні. Мета проєкту – допомогти привернути увагу до відновлення України та найбільш постраждалих населених пунктів.

Об'єднання українських продюсерів зняло цикл документальних фільмів під загальною назвою «А потім прийшли "братья"». З 22 серпня на різних платформах транслювалися перші картини про російські воєнні злочини в Україні: «Маріуполь. Невтрачена надія», «Дев'ять життів», «Вокзал надії» та «Втрачений дім». Головними партнерами кінопоказу виступили українські медіа «НВ» та 24 канал. Також акцію підтримали Суспільне, *Starlight Media*, Радіо Свобода, *Megogo*, *Sweet.tv*, Київстар ТВ.

Кінокомпанія *Film.ua* презентувала новий документальний цикл «Загублені імена». Проєкт присвячено талановитим особистостям України, чиїми здобутками захоплюється весь світ. Героєм першого випуску став композитор, диригент та фольклорист О. Кошиць.

Марафон сучасного українського кіно розпочато у Кінопросторі столичного Українського дому. 10 серпня його відкрила стрічка «Стоп-Земля» К. Горностаї. Після сеансу глядачі мали можливість долучитися до обговорень картини з режисеркою та акторами. Організатори проєкту – Національний центр ділового та культурного співробітництва «Український Дім», компанія «Арт-об'єкт» та Українська кіношкола.

20–27 серпня у столичних муніципальних кінотеатрах тривав показ українських патріотичних фільмів. У програмі – «Толока» М. Ілленка, «Тарас. Повернення» О. Денисенка, «Захар Беркут» А. Сеїтаблаєва і Д. Вінна, «Іван Сила» В. Андрієнка, «Сторожова застава» Ю. Ковальова, «Викрадена принцеса» О. Маломужа, «Фостер і Макс» А. Матешка, а також прем'єра воєнної драми М. Бушана «Снайпер. Білий ворон».

26 серпня у Центрі Леся Курбаса в Києві відбулася прем'єра короткометражного фільму «Час» А. Ковальчук, а 30 серпня у Будинку кіно презентовано документальну стрічку «Лариса Кадочникова. Війна» Д. Томашпольського.

24 серпня онлайн-кінотеатр *Takflix* разом із Національним центром Олександра Довженка випустив відреставровану копію кінопоєми «Земля» О. Довженка з унікальними інтертитрами та саундтреком етногурту «ДахаБраха».

Література

Стипендію від Українського мистецького фонду екстреної допомоги та французького фонду *Peace for Art Foundation* отримали літературний критик Є. Стасіневич, видавець О. Савчук, письменник О. Михед та мистецька журналістка А. Калита. Український мистецький фонд екстреної допомоги засновано цього року громадською організацією «Музей сучасного мистецтва» разом із *Zaborona*, «The Naked Room» та Мистецьким арсеналом для підтримки українських митців в умовах війни.

Аматорство

10 серпня у Музеї-майстерні І. П. Кавалерідзе в Києві відбулося урочисте відкриття експозиції робіт юних художників з десяти країн світу – «24. До і піс-

ля». Виставку склали два мистецькі проекти: твори переможців довоєнного IV Міжнародного художнього фестивалю «Малюй.ua», а також учасників спеціального проекту часів війни «Малюй.ua.war». Організатори – Асоціація з розвитку міжнародних відносин *ADRUM* та компанія *STUDIORAR* за підтримки Міністерства культури та інформаційної політики України та Київської міської держадміністрації.

Матеріал підготувала

Кобзаренко Л. П., провідний редактор
відділу наукового аналізу та
узагальнення інформації

Комп'ютерне опрацювання та редагування **І. Г. Піленко**

Формат 60x84/16. Умовн. друк. арк. 0,93. Б/т. Зам. 39. Безплатно

НБУ імені Ярослава Мудрого, Київ-1, Грушевського, 1. Тел. 278–85–12